

Vyjádření pro T-Mobile Czech Republic a.s. ve věci usnesení Městského soudu v Praze, č. j. 20 Co 6/2024-296 ze dne 29. února 2024

Usnesení Městského soudu v Praze se týká sporu, kde na straně žalobkyně vystupuje AC24 s.r.o proti žalované T-Mobile Czech Republic a.s. Předmětem sporu je zaplacení částky 92 705,50 Kč s příslušenstvím, kdy žalobkyně se domáhá uvedené částky z titulu ušlého zisku. Tento ušlý zisk měl být zapříčiněn aktivní blokadou domény www.ac24.cz, ke které přistoupila žalovaná v návaznosti na výzvu vlády a Národního centra kybernetických operací.

Na otázku požadavku žalobkyně na náhradu ušlého zisku je nezbytné nahlížet komplexně a v souvislosti s povahou výzvy a samotnou realizací blokace. Tento dílčí spor a tedy i předmětné usnesení je zcela zásadní zasadit do širšího kontextu a nazírat na něho především optikou situace bezprostředně po invazi vojsk Ruské federace na Ukrajinu.

Vypuknutí ozbrojeného konfliktu v blízkosti hranic NATO, resp. EU (jednotky Ruské federace se nacházely v těsné blízkosti Kyjeva, docházelo k ostřelování cílů na východě Ukrajiny) s odhadovaným nejistým vývojem a případným dalším postupem Ruské federace (která řadí dlouhodobě Českou republiku mezi nepřátelské země) – bylo z hlediska novodobé historie – a z pohledu bezpečnosti a obrany ČR – bezprecedentní.

Ve světle této situace vláda České republiky svým usnesením ze dne 25. února 2022 (které Městský soud v Praze označuje za zcela obecné a vágní) i ve spojitosti s krokem Národního centra kybernetických operací především naplnila jednu ze základních funkcí státu, a to zajištění bezpečnosti. Bezpečnost se kromě ochrany života, zdraví a majetku obyvatel státu taktéž projevuje schopností státu zajistit, že bude vykonávat všechny funkce, ke kterým je nejenom oprávněn, ale především zavázán.

Předmětné usnesení vlády je tak nejenom aktem naplňujícím určité formální znaky, důležitější je jeho materiální povaha, tedy to, co je jeho účelem a obsahem primárně naplňováno. Vláda svým usnesením v rovině právní postupovala podle čl. 4 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii, jenž říká, že „*Unie ctí rovnost členských států před Smlouvami a jejich národní identitu, která spočívá v jejich základních politických a ústavních systémech, včetně místní a regionální samosprávy. Respektuje základní funkce státu, zejména ty, které souvisejí se zajištěním územní celistvosti, udržením veřejného pořádku a ochranou národní bezpečnosti. Zejména národní bezpečnost zůstává výhradní odpovědností každého členského státu.*“

Tento článek naplňuje dvojitý účel. V rovině procesní slouží jako jasný mantinel vymezující hranice agend a otázek, které zůstávají v gesci jednotlivých členských států, a Evropská unie zde postrádá mandát, který by ji umožňoval daná témata harmonizovat, resp. unifikovat. Zároveň je však tento článek materiálním korektivem sloužícím k ochraně zájmů členských států. Nelze totiž připustit situaci, kdy se předmětná otázka týká čl. 4 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii (v tomto případě ochrany národní bezpečnosti) a k řešení takové otázky jsou využity sekundární právní akty Evropské unie.

V předmětném sporu je proto vhodné zvážit postavení práva Evropské unie, ale je nezbytné k němu přistoupit komplexně a systémově. Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2015/2120 ze dne 25. listopadu 2015 s názvem Zajištění přístupu k otevřenému internetu (dále jen nařízení), na které žalobkyně odkazuje, je pouze pramenem sekundárního práva Evropské unie. Naproti tomu výše uvedený čl. 4 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii je pramenem primárního práva. Nelze tedy přistoupit na argumentaci, že k vyřešení právní otázky je nezbytné aplikovat dané nařízení navrhované žalobkyní. Usnesení vlády ze dne 25. února 2022 je přesným vyjádřením a naplněním účelu, ke kterému směřuje čl. 4 odst. 2 v části týkající se národní bezpečnosti (výše zvýrazněno). Je možné tak shrnout, že předmětné vládní usnesení ve spojení s čl. 4 odst. 2 vytváří mantinel, na základě kterého nelze přistoupit k aplikaci vlastního nařízení, byť je samozřejmě stále platné a účinné.

V případě, kdy se soud přiklání k argumentaci, že žalovaná byla i nadále vázaná předmětným nařízením, dochází tak k materiálnímu vyprázdnění čl. 4 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii a pravomoc členského státu Evropské unie (v tomto případě České republiky) v oblasti národní bezpečnosti je tak oslabena, resp. bezdůvodně nerespektována.

V dané věci je taktéž nezbytné zdůraznit roli soukromého sektoru při zajištění národní bezpečnosti. Přestože je k zajištění národní bezpečnosti oprávněn primárně stát, neznamená to, že pouze stát vždy a za všech okolností disponuje schopnostmi, které jsou k zajištění národní bezpečnosti nezbytné. Pokud by žalovaná nekonala a nevyužila tak svých technických schopností, přispěla by svým nekonáním k ohrožení České republiky. Žalovaná jako subjekt disponuje unikátními schopnostmi, jimiž stát nedisponuje, a jejichž aktivní využití bylo pro zachování bezpečnosti České republiky v dané době zcela zásadní.

S ohledem na výše uvedené je nesprávné stavět žalovanou do pozice, kdy by na základě odpovědnosti za porušení právního předpisu upravujícího postup při její běžné provozní činnosti došlo k opomenutí usnesení vlády týkající se přímo otázek ochrany národní bezpečnosti, kteréžto jsou nadto z působnosti práva Evropské unie vyčleněny. V daném případě je tedy na zvážení, nakolik bude otázka sporu řešena pouze formalisticky (a bude tak bez dalšího aplikováno nařízení, konkrétně článek 3), nebo zda se obecné soudy přikloní k materiálnímu výkladu a na otázku oprávněnosti nároku z titulu ušlého zisku bude nahlíženo optikou bezprecedentní situace, ve které se Česká republika nacházela.

V případě čistě formalistického přístupu tak může docházet nejenom k dlouhodobému zpochybňování rozhodnutí vlády jako vrcholného orgánu výkonné moci, ale bude docházet k oslabování spolupráce mezi státem a soukromým sektorem. Oslabování této jinak nenahraditelné spolupráce by v konečném souhrnu mohlo vést i k oslabování bezpečnosti České republiky, neboť důvěra soukromého sektoru vůči státu a vůle k spolupráci se státem by byla zpochybněna.

Touto argumentací by tak bylo de facto podpořeno uvažování, kdy rozhodnutí (učiněné na základě interních právních analýz) soukromého subjektu by bylo postaveno výše než rozhodnutí vlády jako kolektivního orgánu výkonné moci/České republiky. Resp. kdy odpovědnost soukromého subjektu by byla argumentem k oslabení akceschopnosti vlády České republiky.

Současně je třeba vést v patrnosti, že na mír a ozbrojený konflikt nelze pohlížet jako na dva funkční stavy vzájemně se vylučující, ale je třeba vnímat, že k posunu mezi nimi dochází postupně, na základě událostí manifestujících se v reálném světě, které se mohou odehrávat více či méně překotně a které mají vliv na míru ohrožení bezpečnosti státu. I mimo právní eskalaci krizového stavu podle předmětné právní úpravy není dotčena působnost vlády ČR konat a rozhodovat o otázkách bezpečnosti, včetně výše uvedeného usnesení. Pokud by však tato rozhodnutí vrcholných orgánů nebylo možno materializovat v reálném světě konkrétními úkony, byla by úloha zajištění bezpečnosti státu v době míru značně ztížena.